

RESUM:

Aquesta comunicació és l'adaptació d'activitats relacionades amb l'Educació Emocional a alumnes amb necessitats educatives especials. Com a titular d'aula en una escola d'educació especial tenia interès en aconseguir una millora del clima a l'aula, una millor relació entre els alumnes i una millor relació entre alumnes-docents. A partir de l'interès de treballar des d'una òptica socioemocional la Resolució de Conflictes vaig adaptar una sèrie de material, al llenguatge SPC per tal de facilitar la comprensió al major nombre d'alumnes. Els objectius d'aquest treball són :

- Acceptar-se i valorar-se un mateix segons les seves condicions i manera de ser.
- Reconèixer i acceptar les diferències, de manera que siguin el mínim d'impediment per la persona.
- Saber reconèixer i expressar les pròpies emocions i sentiments, i els dels altres.
- Millorar les relacions
- Adquirir habilitats comunicatives en benefici de les relacions amb els altres i amb un mateix.

Aquesta experiència ha estat feta amb alumnes amb retard mental que pertanyen al Cicle superior de Primària

Cada vegada tenim més clar que des de l'escola no hem de transmetre tan sols coneixements, sinó acompanyar l'alumne cap a una formació integral com a persona. Els centres educatius, com a mostra de la societat, són font natural de conflictes, si els sabem aprofitar en la seva part positiva, en la seva gestió, es converteixen en oportunitat d'aprendre: *a ser i a conviure*. Per això cal preparar els alumnes, sobretot els que necessiten una atenció més especialitzada i individualitzada, per que tinguin un coneixement d'ells mateixos i dels altres per tal de poder gestionar els seus sentiments i emocions i permetre una millor entesa amb un mateix i amb l'altre.

El treball ha estat elaborat per alumnes amb força discapacitat intel·lectual i amb dificultats de comunicació. Si bé és cert que hi ha alumnes amb necessitats educatives especials que degut a un baix nivell intel·lectual els dificulta i impedeix el correcte desenvolupament de certes capacitats, és cert que amb un modelatge i a través de l'observació i la interacció entre iguals i amb els adults, és poden treballar i millorar algunes habilitats. Cal una estructuració, organització i adequació del llenguatge per a la màxima comprensió. També és cert que pel correcte desenvolupament del programa i per veure canvis i millores, cal que els alumnes tinguin unes mínimes capacitats comunicatives i socials.

Els pictogrames utilitzats en aquestes activitats són els símbols SPC¹. Els sistemes de comunicació pictogràfica utilitzen dibuixos senzills, en lloc de símbols orals i escrits, per expressar les necessitats i els estats de les persones que sovint no poden produir llenguatge oral de forma intel·ligible. Originàriament aquests símbols van ser utilitzats per persones amb una discapacitat motriu greu amb afectació de la parla que utilitzaven en plafons i comunicadors com a un sistema de comunicació alternativa.

En aquests moments la utilitat d'aquestes icones no acaba en aquest col·lectiu ja que s'utilitza com a eina de suport a la comunicació amb d'altres col·lectius, en l'aprenentatge de la lecto-escritura o com a suport a la comunicació. Aquest treball és un exemple de suport a la comunicació o llenguatge augmentatiu.

¹ Els símbols SPC són una col·lecció de dibuixos o pictogrames que formen part d'un sistema de comunicació desenvolupat als Estats -Units a partir de la dècada dels 80 per Mayer i Johnson. Van ser traduïts al català i compilats en un CD pel Departament D'ensenyament i ofert a les escoles d'educació especial per al seu ús.

I JORNADES D'EDUCACIÓ EMOCIONAL Barcelona juny / 05

Comunicació : Aproximació a l'Educ. Emocional des de l'Educació Especial

Luci Morera

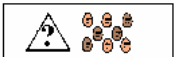
Els pictogrames utilitzats estan trets del CD que va repartir el Departament per les Escoles d'Educació Especial. He fet un recull de les icones utilitzades i d'altres possibles agrupades per temes: sentiments – atributs / trets físics / escoltar – parlar.

El programa s'ha estructurat en els blocs següents:

- Em conec i et conec. Les diferències
- Què sento i què sents. Reconèixer i expressar emocions i sentiments.
- Ens entenem? La comunicació. El conflicte.

Amb el **primer bloc** el que s'ha pretès és ajudar a conèixer-se un mateix i descobrir l'altre, tant a nivell físic, com de preferències. El fet d'acceptar-se un mateix i als altres, permet i ajudar a compartir. Compartir és una manera de treballar millor, facilita la comunicació i pot evitar o reconduir alguns problemes. Afavorir el dret a la diferència, facilitar la consciència d'ésser únic i diferent i a la vegada iguals com a gènere.

Es comença treballant amb totes les possibles característiques físiques, per tal de donar a conèixer totes les diferències. Es pot recollir una primera activitat fent mural a partir de fotos de revistes, catàlegs, on es classifiquin els diferents trets.

A TUTORIA estem treballant COM SOM LES PERSONES: TOTS SOM IGUALS TOTS SOM DIFERENTS.

Hem començat amb els TRETOS FÍSICS com:

ALTA

AMB ULLERES

PRIMA

ROSSA

AMB CADIRA RODES

El següent pas serà reflectir en un mural els trets físics dels propis alumnes.

COM SOM? (FÍSIC)										
	CABELL			AJUDA			FÍSIC			
		'	~	ab	cc	☀	👓	🚸	👂	👩

COM SOM? (FÍSIC)										
COLOR PELL	COS					DIFICULTAT				
🌈	👤	👤	👤	👤	👤	👤	👤	👤	👤	👤

Seguidament es treballa amb els gustos i preferències que faciliti el coneixement de l'altre per coincidir amb les semblances i permeti cohesionar el grup.

	M'AGRADA	NO M'AGRADA
COLOR		
FER		
MENJAR		
PERSONATGE		
ANIMAL		

«Coneguem-nos!»	
A QUI AGRADA?	A QUI NO AGRADA?
Busquem a tots els que.....	
Li agrada el bàsquet	Company/a
El seu pare o mare es diuen com els meus NOM ____	
Li agraden les persones que riuen	
Ara mateix està content/a	
Practica algun esport	
Celebra l'aniversari el mateix mes ____	
Li agraden els animals	

En el **segon bloc** s'han treballat les emocions i els sentiments. S'han fet activitats per tal que fossin el màxim capaços de reconèixer i anomenar els sentiments per tal d'entendre els propis i els dels altres. Prendre consciència que els sentiments i les emocions formen part de la nostra manera de ser i d'un estat d'ànim que no obligatòriament ha de ser "bo". Aquests alumnes, en general, estan acostumats a que sempre han "d'estar bé", i no queda bé expressar i/o sentir d'una altra manera. Aprendre a ser conscients de les seves emocions i de gestionar-les de manera positiva permetrà un benestar personal i podrà facilitar les relacions amb els altres.

Cada dia al matí en entrar a la classe cada alumne/a fa una reflexió del seu estat, ho registra en el lloc corresponent i es fa un comentari si la persona ho vol o ho necessita.

COM EM SENTO?					
FOTO	NOM				
<u>Matí</u>					
<u>Classe</u>					

Les icones responen a : feliç, tris/a, enfadat/da, amb por i nerviós. Depèn de les característiques de l'alumne/a i de les capacitats, es pot simplificar les icones a tres: feliç, trist i enfadat/da – nerviós/a

Es treballen els conceptes i els termes, per poder ampliar vocabulari i a la vegada ajudar a saber expressar diferents sentiments i estats d'ànim

I

NO tots SOM IGUALS ni en tot moment ens SENTIM igual.
Es important saber i EXPRESSAR la manera COM ens SENTIM.

PODEM SER/ESTAR O SENTIR-NOS:

CONTENT/A	TRIST/A
ENFADAT/DA	VERGONYOS/A
FÀSTIC	NERVIOS/A
SORPRÉS/A	ALEORIA
AVERGONYIT/DA	CANSAT/DA

Les persones tenim TRES FÍSICS que ens fan ser DIFERENT S però també els ATRIBUTS i ESTATS D'ÀNIMS ens fan ser diferents i únics.

ATRIBUTS POT S SER UNA PERSONA.....

AMB SORT	PREOCUPADA
BROMISTA	VERGONYOSA
BRUTA	FA AMICS
RIALLERA	QUE AJUDA
ATRACTIVA	FRUSTRADA
DESPISTADA	QUE COMPARTEIX
LENTA	LLETJA
RÀPIDA	NETA

El **tercer bloc** fa referència a la comunicació i als conflictes. Es fa adonar de la importància de la comunicació i que és impossible no comunicar. Una comunicació incorrecte o deficient pot ser motiu de conflictes. La manera de comunicar-se pot ser molt variada i diversa (gestual, oral, pictogrames, escrita) però és el que ens fa persones i ens diferencia de la resta dels animals. També s'ha treballat el conflicte entenent-lo com a un fet real i que no és dolent per ell mateix; el problema acostuma a sorgir amb la manera de resoldre'ls. Els problemes, si els sabem gestionar ens poden ajudar a créixer i a millorar. Tot i que és força difícil amb alumnes amb baix nivell intel·lectual, s'ha treballat el fet de poder posar-se en el punt de vista de l'altre i, si més no, ajudar a entendre que hi ha diferents maneres de veure les coses.

Les respostes als CONFLICTES poden ser:

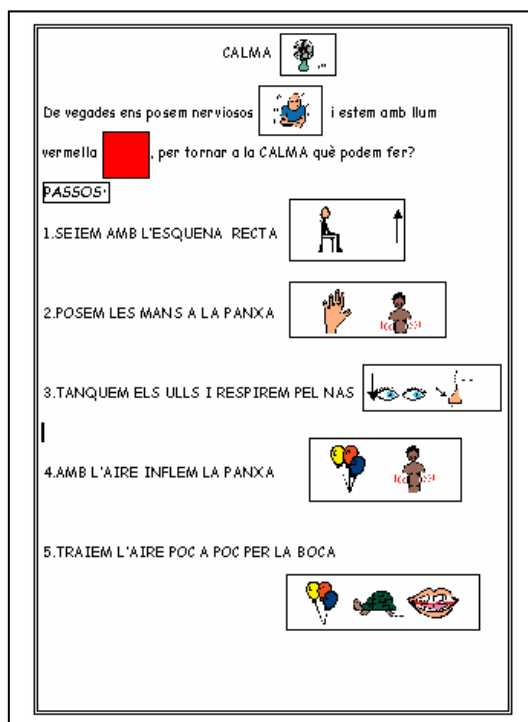
DONAR COPS, NO FER RES, AMENAÇAR, MOSSEGAR

DIALOGAR, PLORAR, PENSAR SOLUCIÓ, CRIDAR

Tatxa les respostes que creus que NO SÓN LES MILLORS

Escriu les que creus que són millors, o encercla el pictograma

S'ha utilitzat una tècnica per ajudar a poder-se tranquil·litzar .

Quan l'alumne/a no sap/pot resoldre un problema, bàsicament de comportament (distorsió a l'aula, provocació als companys, molestar...) s'ha deixat un espai a l'aula per tal que pugui anar-hi, de manera espontània o convidat pel docent, per tal de posar a la pràctica la tècnica de CALMA.

Bibliografia utilitzada

- BOQUÉ, MC. *Guia de mediació escolar*. Barcelona: Rosa Sensat, 2002
- CARPENA, A. *Educació socioemocional a primària*. Vic: Eumo Editorial, 2001
- CARPENA, A ; AGUILERA, I. *Una experiència en habilitats socials*. Barcelona: Rosa Sensat.
- CORNELIUS, H. FAIRE, S. *Tu ganas yo gano*. Madrid: Gaia Ediciones, 1989
- FARRÉ, S. *Gestión de conflictos: taller de mediación. Un enfoque socioafectivo*. Barcelona: Ed. Ariel, 2004
- GÜELL, M. MUÑOZ, J. *Desconeix-te tu mateix. Programa d'alfabetització emocional*. Barcelona: Servei de Gestió de Programes, 1998
- PORRO B. *La resolució de conflictes en el aula*. Argentina: Paidós Educador, 1999